משניות מבוארות

מסכת חלה פרק ד

ג) שני קבים מעשה **הַחִיבָּה בַּחַלָּה, וְקַב אֹרֶז** בֵּינֵיהֶם, **אוֹ קַב תְּרוּמָה בְּאֶמְצַע,** שִׁפְטֵרוּן **אֵינוֹ מִצְטָרְפִין,** שֶׁנֶּאֱמַר "לְצֵד מְנוֹרָה, **וְעַד אֶמְצָעָה.** לְצֵד הַקָּבִין שֶׁל חִיטִּין, דְּלֹא חָשִׁיב צְרוּף כְּיָון שֶׁהַפְסִיק דָּבָר שֶׁפְטוּר בֵּינֵיהֶם, וְאִם מַפְסִיק **דָּבָר שֶׁנִּטְּלָה** שֶׁהוֹרְמָה **חַלָּתוֹ בְּאֶמְצַע, מִצְטָרְפִין,** מִכְּיוָן **שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב בַּחַלָּה,** מִצְטָרְפִין שְׁנֵי הַקְּבָיִן שֶׁל חִיטִּין, דְּלֹא חָשִׁיב צְרוּף.

ד) קַב חָדָשׁ מִשְׁנָה זו, **וְקַב יָשָׁן** מִשְׁנָה שֶׁעָבְרָה, וְכִתְיב בְּתוֹרָה (דברים י"ד כ"ב) "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה", שֶׁאִין מְעַשְּׂרִין מִשָּׁל שָׁנָה לְשֶׁל חֲבֵרְתָּהּ, **שֶׁעֵשׂוּ זֶה בְּזֶה, רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, יְטוּל מִן הָאֶמְצַע,** מְקוֹם שֶׁמִּתְחַבְּרִין, וּנְמִצָּא מְפֹרָשִׁים מִשְּׁנֵיהֶם, **וַחֲכָמִים אוֹסְרִים,** דְּהוּקְאוּ אוֹמֵר מְעַשְּׂרִין מִן הַחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן וּמִן הַיָּשָׁן עַל הַחָדָשׁ, **הַנּוֹטֵל חַלָּה מִן הַקַּב,** אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בָּא עַתָּה לְשַׁעוּר חִיּוּב חַלָּה, וְאַחַר כָּךְ הַשְּׁלִים הַעֲשָׂה לְשַׁעוּר חַלָּה, **רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ חַלָּה.** הַיַּי לְמִמְרַץ **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ חַלָּה,** אֲפִלּוּ שֶׁהִשְׁלִים אַחַר כָּךְ לְשַׁעוּר חַלָּה, בִּתְשִׁעָה הַקְּרָשִׁים הָיָה הָיְה כּוּ שִׁעוּר וּכְדִמְפָרֵשׁ בְּמִשְׁנָה שֶׁאַחֲרֶיהָ: **ה) שְׁנֵי קַבִּין שֶׁנִּטְּלָה חַלָּתוֹ שֶׁל זֶה בְּפִנֵּי עַצְמוֹ וְשֶׁל זֶה בְּפִנֵּי עַצְמוֹ, חָזַר וְנִשְׁאֲרוּ עֹשֶׂה אֶחָת, רִבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר,** הַיַּי לְשַׁעוּר אֶחָד, **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ חַלָּה.** לְטַעְמַיְהוּ בְּמִשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת, מִכְּיוָן שֶׁהִרְפּוּשׁ רִאשׁוֹנָה הָיָה בְּשֵׁם **וַחֲכָמִים מְחַיְּבִין,** לְטַעְמַיְהוּ שֶׁם דְּלֹא הַיַּי הַכְּפָרָשָׁה, **נִמְצָא חִמּוּרוֹ** שֶׁל ר' עֲקִיבָא שֶׁהִמְחִיר בְּעֵינָיו מִשֶּׁל חֲכָמִים מִקַּדְּמֵי הַלָּכָה הַכְּפָרָשָׁה, **קַלּוֹ** דְּאִין צָרִיךְ לְהַכְּפִרְשׁ **חַלָּה מִעֹשֶׂה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתוֹ,** וְהִיא שְׁהוֹרְמָה כְּדֵי **לַעֲשׂוֹתָהּ חַלָּה,** הַיַּי לְשַׁעוּר חַלָּה, בְּתִשְׁעָה הַקְּרָשִׁים שֶׁנּוֹסַף **עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ,** שֶׁהִיא תְּהֵא חַלָּה עַל **חַלַּת דְּמֵאי** שֶׁהִיא טְמֵאָה, וְסוֹמֵךְ עָלֶיהָ מִשּׁוּם **חַלַּת עֹשֶׂה** שֶׁהִסְתַּרְתִּי, וְלֹא תְּהֵא רְאוּיָה לְמֵאֲכָל אָדָם, **שֶׁחִלַּת** שֶׁהִפְרִישׁ אָדָם עַל תְּבוּאַת **דְּמֵאי,** כְּשֶׁלְּקָחָהּ מֵעַם הָאָרֶץ הַקִּילוּ בָּהּ חֲכָמִים שֶׁהִיא **נִטְּלָה מִן הַטָּמֵא,** וְאִם הָרֵעַ לְהַיָּפָה (וּבְתַאֲמִי פִּי' דְּמַרְיֵי כְּשֶׁלְּקָחָהּ עֹשֶׂה מִכּוּתִי וְסִפֵּק אִם הִפְרִישׁ חַלָּה, דְּהָם אֵינָם נִזְהָרִין אֲלַפֵּי עִוֵּר, וְעַל כֵּן הַקִּילוּ כְּמוֹ בְּפֵרוֹת דְּמֵאי, עַיִּי"שׁ בְּאֹרֶךְ): **ז) יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֲרִיסִין לְכֹהֵן** שֶׁהָיָה לָהּ קְדֻשָּׁה כְּקִדּוּשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **רִבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה מְחַיֵּב פְּרוּתֹרוֹת בְּמַעֲשֵׂרוֹת, וּבְשֵׁבִיעִית,** דְּסָבַר עֹשֶׂה חֲכָמִים שׁוֹרֶשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעִנְיָן מַעֲשֵׂרוֹת וּשְׁבִיעִית, **וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר,** דְּסוֹבֵר כְּשֶׁאָמְרוּ בָּהּ אָמְרוּ, **רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שְׁתֵּי חַלּוֹת** מְפֹרָשׁ **בְּסוּרְיָא,** דְּלֵיתָ דִּינָהּ כְּחוּץ לָאָרֶץ, **אַחַת** בְּשַׁרְפָּהּ וְאַחַת לְכֹהֵן **לְבָדָן מִן הַעֲמִים מִטְּמָאָה,** בְּמִצְוַת הַעֲמִים וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **אֲנִשֵׁי אֲלֶכְסַנְדְּרִיָא שֶׁבְּמִצְרַיִם הֵבִיאוּ חַלּוֹתֵינוּ מִאֲלֶכְסַנְדְּרִיָא, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם.** גַּם כֵּן מִטְּעָם זֶה וּמִינְיָן כְּדְלְעֵיל. **אֲנִשֵׁי הַר צְבוּעִים הֵבִיאוּ בְּסוּרְיָא מִן הַקָּדֵם עֲצֶרֶת, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם, מִפְּנֵי הַכְּתוּב בְּשְׁבוּעָה** (שמות כ"ג ט"ז) **"וְחַג הַקָּצִיר בְּכוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ",** רִאשִׁית הַקָּצִיר שֶׁיְּהֵא חַג הַקָּצִיר תְּקָרֵב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, מִ"אֲשֶׁר תּוּרַע בַּשָּׂדֶה" דְּשִׁתּוּי הַלֶּחֶם אִיקְרֵי בְּכוּרִים וּמִתְּיַרֵּעַ אֶת הַחָדָשׁ בְּמִקְדָּשׁ: **יא) בֶּן אֶנְטִינוֹס הֶעֱלָה בְּכוּרוֹת הַבְּהֵמָה מִבָּבֶל, וְלֹא קִבְּלוּ חֲכָמִים מִמֶּנּוּ.** דְּכְתִיב בְּקָרָא (דברים י"ד כ"ג) "וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ" וכו' "וּבְכוֹרוֹת בְּקָרְךָ" מִמְּקוֹם שֶׁאִתָּהּ מְבִיא מַעֲשֵׂר דָּגָן תָּבִיא מִשָּׁם בְּכוֹר בְּהֵמָה, **יוֹסֵף הַכֹּהֵן הֵבִיא בְּכוּרֵי יַיִן וְשֶׁמֶן,** מֵאַ"ל, שֶׁלֹּא בְּצָרוּם מִתְּחִילָּה לְעֲשׂוֹתָם מִשְּׁקִין, דְּבִשְׁבָּרִים לַעֲשׂוֹתָן יַיִן אוֹ שֶׁמֶן מְבִיא בְּכוּרִים (כְּמַבְאַר בְּמִכְ' תְּרוּמוֹת פי"א מ"ג) **וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ.** דְּאִין מְבִיאִין מִשְּׁקִין בְּכוּרִים אֶלָּא בְּשְׁבוּרָם לְכָךְ. אַף **הוּא** יוֹסֵף הַכֹּהֵן **הֶעֱלָה בֵּן בְּיָנוּ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח קָטָן בִּירוּשָׁלַיִם,** (ד"ה בְּאֵר) מִפְּנֵי שֶׁלֹּא עָלָה בְּרֹאשׁוֹ **בִּירוּשָׁלַיִם, וְהַחֲזִירוּהוּ,** דְּמִצְוַת רְאִיָּה בְּעֲזָרָה אֵין בְּנָיו אֵינוּ רַק בְּפֶסַח רִאשׁוֹן וְרֶגֶל, שֶׁלֹּא **יִקְבַּע הַדֶּרֶךְ חוֹבָה.** לְהָבִיא גַּם בְּפֶסַח שֵׁנִי. **אֲרִיסוֹן הֵבִיא בְּסוּרְיָא מִמֶּנּוּ,** מִשּׁוּם **מִצְוַת אֶרֶץ** בְּסוּרְיָא, **חֲכָמִים הִקִּילוּ** קַרְקַע **בְּסוּרְיָא,** מְבִיא בְּכוּרִים, **כְּקוּנָה בְּפָרוּר בְּקָפָרִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם** שֶׁבְּסְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם.

פרק א

הנוטע אילן, תוך ג' שנים הראשונות נקראים הפרות ערלה, ואסורים באכילה ובהנאה, דכתיב בתורה (ויקרא יט, כג), "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל". **א) הנוטע** אילן **מִעֵין הַקַּיָּץ לְסִיד,** הַפְּנִימִי **חַיָּב,** וְהַחִיצוֹן **פָּטוּר:** **ב** עַד שֶׁבָּאוּ אֲבוֹתֵינוּ לְאֶרֶץ, מְצִאוּ נְטוּעַ פָּטוּר. נְטִיעָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִּבְשׁוּהָ **חַיָּב.** הַנּוֹטֵעַ לְרַבִּים, חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. הַנּוֹטֵעַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַבְּקָרִי שֶׁנָּטַע, הַנּוֹטֵעַ בִּסְפִינָה, וְהָעוֹלֶה מֵאֵילָיו לְחִיּוּת, הַמַּעֲבִיר הַנִּטְלָע בְּלֹא תוֹסֶפֶת עָפָר אֶחֱר שֶׁהוֹסִיף הַנִּי כְּנִטּוּעַ בְּמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, וְלֹכֵן פָּטוּר מֵעָרְלָה, וְאִם לֹא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוּת בְּלֹא הוֹסָפָה, הַנִּי כְּאִילָן הָעוֹלֶה מֵאֵילָיו הַמְחֻדָּשׁ, וְהוּא חַיָּב בְּעָרְלָה. **ג) אִילָן שֶׁעָקַר עַל יְדֵי הָרוּחַ, וְהִסְלָע** הָעָפָר שֶׁסָּבִיב הַשְּׁרָשִׁים שֶׁקָּשׁוּם כְּסֶלַע, נֶעֱקַר **עִמּוֹ** "וְנִשְׁרַשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר" וְהוֹסִיף עָלָיו עוֹד עָפָר, וְנִשְׁרַשׁ שָׁם, וְכֵן אִם **שִׁטְּפוֹ** לְאִילָן **נָהָר** "וְנִשְׁרַשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר" וְהוֹסִיף עָלָיו עוֹד עָפָר. רוֹאִין אֶת **הָעֵץ לְחִיּוּת** מַעֲפָר הַנִּטְלָע בְּלֹא תוֹסֶפֶת עָפָר אֶחֱר שֶׁהוֹסִיף הַנִּי כְּנִטּוּעַ בְּמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, וְלֹכֵן פָּטוּר מֵעָרְלָה, וְאִם לֹא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוּת בְּלֹא הוֹסָפָה, הַנִּי כְּאִילָן הָעוֹלֶה מֵאֵילָיו הַמְחֻדָּשׁ, וְהוּא חַיָּב בְּעָרְלָה. **ד) אִילָן שֶׁנֶּעֱקַר מִצַּדּוֹ** הָאֶחָד עַל יְדֵי רוּחַ. נֶעֱקַר הַסֶּלַע **מִצַּדּוֹ** הָאֶחָד עַל יְדֵי רוּחַ. אוֹ נָהָר, וְהָאִילָן נִשְׁאַר בִּמְקוֹמוֹ, אוֹ **שִׁזְעוּזְעוּנוּ הַמַּחֲרֹשֶׁה** וְנִתְפַּרֵּשׁ הָעָפָר עַל יְדֵי זֶה, וְנִתְגַּלּוּ הַשְּׁרָשִׁים, אוֹ **שִׁזְעוּזְעוּנוּ** נְעָנֵעַ הָאִילָן בְּיָדָיו, וְאַחַר כָּךְ נָתַן הָעָפָר סָבִיב **וְנַעֲשׂוּ כְּעָפָר** הַנִּלְגָּל, וְהִתְרוּ"שׁ בְּעָפָר, הֲרֵינוּ בְּעָרְלָה שֶׁהוֹסִיף עָלָיו עָפָר, **אִם יָכוֹל לְחִיּוּת** בְּלֹא עָפָר הַנּוֹסָף **פָּטוּר** מֵעָרְלָה, **וְאִם לֹא** שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוּת **חַיָּב** בְּעָרְלָה: **ה) אִילָן שֶׁנֶּעֱקַר מִן הַשֹּׁרֶשׁ** אֶחָד מֵחָבֵר לְקַרְקַע שֶׁיָּכוֹל לְחִיּוּת בּוֹ, **פָּטוּר** מֵעָרְלָה, **וְכֵמָה הוּא שִׁעוּר** עֹבִי, שֶׁעֲדַיִן דַּיּוֹ בְּעָרְלָה. **אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ בְּרִתּוֹתָא,** עַד שֶׁיְּהֵא עֹב **כְּמַחַט שֶׁל מִתְּן,** "הִרְע"ַ גְּרִיס כְּמַחַט שֶׁל מִתּוּחַ, שְׁמוֹתְחִין אוֹתוֹ בְּהַבָּדָ לְהַפְשִׁיטוֹ קְנִים בְּלֹא נִתְחַיְבוּ בְּעָרְלָה, **וְנִסְפְּקָה** הַבְּרֵכָה רִאשׁוֹנָה. **מוּנֵה לְכָל אִילָן שֶׁנִּמְשְׁכוּ** מִמֶּנּוּ **מִשְׁעֶנֶה שֶׁנִּסְפְּקָה** שְׁלֹשׁ שָׁנִים לְעָרְלָה. **סִפּוּק הַגְּפָנִים** שֶׁמּוֹשֵׁךְ עָנָף מְגַפָּן אֶחָד לְגָפָן שֶׁבְּצִדּוֹ, וּמְרַכְּזִים בְּשָׁנִי, **וְסִפּוּק עַל גַּבֵּי סִפּוּק** שֶׁהוֹצִיא מְעַנְּף שֶׁהַרְכִּיב **בְּאֶרֶץ** לְאֶרֶץ שְׁלִישִׁי, **אַף עַל פִּי שֶׁהִבְרִיכוּן בְּאֶרֶץ** שֶׁיָּמוּן אֶמְצַע הָעָנָף בְּאֶרֶץ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא פִּסְקוּ מֵאִילָן הָרִאשׁוֹן **מִתְּן,** וְאֵין צָרִיךְ לְמִנּוֹת שְׁנֵי עֲרָלָה שְׁנִיָּה. מִפְּרִישִׁים **חַלָּה אַחַת.** וְנִתְּנָת לְכֹהֵן וְאוֹכְלָהּ בְּטָהֳרָה, **מִכְּזִיב וְעַד הַנָּהָר,** לְצַד מִזְרָח, **וְעַד אֶמְצָעָה.** לְצַד מַעֲרָב, שֶׁלֹּא כְּשֶׁבוּחוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם בְּטָלָה כְּשֶׁגָּלוּ מִפְּרִישִׁין **שְׁתֵּי חַלּוֹת,** אַחַת לְאוֹר נִשְׁרָפָת, שֶׁהִיא טְמֵאָה בְּטְמֵאַת אֶרֶץ הָעַמִּים, וְאַחַת שֶׁנֶּאֱכֶלֶת לְכֹהֵן. דְּאִם לֹא יַפְרִישוּ חַלָּה לְכֹהֵן יֹאמְרוּ שֶׁחֵלֶב טְהוֹרָה נִשְׁרָפָת, חַלָּה אֵל אוֹר **יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר,** אֲחַד מִכּ"ד אוֹ מִמ"ח כִּדְלְעֵיל, דְּהָנֵי בְּעִיקְרָא מִן הַתּוֹרָה מִכֵּיוָן שֶׁהָיְתָה קְדֻשָּׁה בְּקִדְּשָׁה רִאשׁוֹנָה, **וְשֵׁל כֹּהֵן אֵין לָהּ שִׁעוּר,** דְּהִיא רַק מִדְּרַבָּנָן, **מִן הַנָּהָר** מִתְּחִלַּת הַנָּהָר וְלְפָנִים, **וְעַד** תְּחִלַּת **אֶמְצָעָה וּלְפָנִים,** מִמְּנָה דִּיקָה לְהוֹצִיאָה דְּוַדַּאי, וְכִשְׁאֵינוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁקְּבַל מִפְּרִישׁ **שְׁתֵּי חַלּוֹת,** מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים, **אַחַת לְאוֹר,** שֶׁדַּיְהִיָּה כְּאֶרֶץ הָעַמִּים וְשׁוֹרֵפָת, **וְאַחַת לְכֹהֵן.** שֶׁלֹּא יִשְׂרַף, **שֶׁל אוֹר אֵין שִׁעוּר** שֶׁדַּיּוֹ לְהַנָּתֵן לְכֹהֵן, **לֹא כֵן לְהַפְרִישׁ** רַק אֶחָד, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כֹּהֵן שֶׁמִּתְּר לְאָכְלָהּ, **וְשֵׁל כֹּהֵן יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר,** אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה כְּדֵיוָן עִשָּׂה שֶׁנִּטְמְאָה בְּאוֹנֵס, כְּמַבְאַר בְּפ"ב מ"ז דְּמוּכָה לְהַרְבּוֹת בְּזֶה שֶׁנֶּאֱכֶלֶת, וְאוֹכְלָהּ כְּשֶׁהוּא כָּעֵל קְרִי אֲפִלּוּ לֹא טָבְל, **וּטְבוּל יוֹם** שֶׁקְּבַל לְקָרְיוֹ וְלֹא הָעֲרֵב שֶׁמְּשׁוּ **אוֹכֶלֶת.** גַּם לָזֶה שֶׁל אוֹר וְאִז אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ רַק אֶחָד, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כֹּהֵן שֶׁמִּתְּר לְאָכְלָהּ, אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה כְּדֵיוָן כְּמַבְאַר בְּפ"ב מ"ז דְּמוּכָה לְהַרְבּוֹת בְּזֶה שֶׁנֶּאֱכֶלֶת, וְאוֹכְלָהּ כְּשֶׁהוּא כָּעֵל קְרִי אֲפִלּוּ לֹא טָבְל, **וּטְבוּל יוֹם** שֶׁקְּבַל לְקָרְיוֹ וְלֹא הָעֲרֵב שֶׁמְּשׁוּ **אוֹכֶלֶת.** גַּם לָזֶה שֶׁל אוֹר אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ רַק אֶחָד, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כֹּהֵן שֶׁמִּתְּר לְאָכְלָהּ, **אֶחָד מִכּ"ד בְּדֵיוָן** בְּדִי לְזָכֶר לְנִקְבָּה, וְכִי"ל לְנִקְבָּה, **וְאֶמְצָעָה עַל הַזֶּר עַל הַשֶּׁלְחָן,** וְלֹא חִיישִׁינַן שֶׁיְּבוֹא הַזֶּר לְאוֹכְלָהּ מִכֵּיוָן שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן, **וְנִתְּנָת לְכֹל כֹּהֵן** אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹהֵר לְאָכוֹל חֵלֶב בְּטָהֳרָה, דְּלֹא כְּחַלַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָת רַק לְכֹהֵן שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵר בְּטָהֳרָה: **ט) וְאוֹ** שֶׁמְּפוֹרְשִׁים בְּמִשְׁנָה **נִתְּנִים לְכֹל כֹּהֵן,** אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹהֵר בְּטָהֳרָה, אֲבָל לֹא לְכֹהֵן עַם הָאָרֶץ, וּרְמב"ם אוֹמֵר שֶׁנִּתְּנָת גַּם לְעַם הָאָרֶץ, **תֹּאַב קַמָּא לְזָבִים וְלִזְבוּת** בְּי"א יוֹם שֶׁאַחַר שִׁבְעַת יְמֵי נִדָּה אִם נִרְאָתָה ג' יָמִים וְכֵן **לְנִדָּה** בְּד' אִם נִרְאוּ רִאשׁוֹנִים **וּלְיוֹלֶדֶת** בְּד' לְזָכָר וּבְי"ד לְנֹקְבָה, **וְנִאֲכֶלֶת עַם הַזָּר עַל הַשֻּׁלְחָן,** וְלֹא חִיישִׁינַן שֶׁיְּבוֹא הַזֶּר לְאוֹכְלָהּ מִכֵּיוָן שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן, **וְנִתְּנָת לְכֹל כֹּהֵן** אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹהֵר בְּטָהֳרָה, בְּיוֹם שֶׁמַּלְאוּ לְבַכּוֹר ל"א יוֹם, **וּפִדְיוֹן הַבֵּן,** חֲמֵשֶׁת הַסְּלָעִים דְּוּתִּנִּין לְכֹהֵן, בְּיוֹם שֶׁמַּלְאוּ לְבַכּוֹר ל"א יוֹם, **וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר,** שְׁוֹוֵל רִאשׁוֹן שִׁפְדֶהוּ בְּשֶׂה, וּנְתִנָּה לְכֹהֵן וְאִין בְּשָׂה קְדֻשָּׁה, **וְהַזְּרוֹעַ,** כְּ' פְּרָקִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל יַד יָמִין שֶׁל הַבְּהֵמָה, **וְהַלְּחָיַיִם,** הַלְּחָיַיִם שֶׁל הַבְּהֵמָה, **וְהַקֵּבָה,** שֶׁהֵם מִמַּתְּנוֹת כְּהֻנָּה. **יב) וְאֵלּוּ הֵן** אֵלּוּ אֵלּוּ אֵלּוּ אֵלּוּ חֲמֵשׁ שֶׁבְּיַחֵד שֶׁהוּא מְתֻנָּת כְּהֻנָּה, **וְשֵׁמֶן** שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמְאָה שֶׁהוּא עוֹמֵד לִשְׂרֹפָה, **וְקַדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ,** שֶׁהֵם כְּקַדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָם לְעֲזָרָה, אֲכָלָם בְּטִמְאָה. שֶׁהֵם כְּקַדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמְּבִיאִין אוֹתָם לְעֲזָרָה, **רִבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בְּבִכּוּרִים.** כֵּיוָן שֶׁאֵין בָּהֶם עֲבוֹדָה חֵילִיעֵנוּ שֶׁמָּא לֹא יְזַהֵר בְּטָהֳרָתָה. **כְּרִשְׁיֵי תְּרוּמָה,** כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַאֲכָל אָדָם כִּי אִם בְּדוֹחֵק, **רִבִּי עֲקִיבָא מַתִּיר,** לְתֵנָם לְכֹל כֹּהֵן (עיין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי פ"ב מ"ד) כֵּיוָן דְּלִפְעָמִים כְּגוֹן בְּשְׁנֵי רַעֲבוֹן אָדָם אוֹכְלִין: **י) נִתְּאַר אִישׁ תְּקוּעַ שֵׁם מְקוֹם, הֵבִיא חַלּוֹת** חָמֵץ שֶׁהִפְרִישׁ מְהֻקְעָה **מִבִּיתָהּ,** (שֵׁם מְקוֹם) **וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ.**

מסכת עֶרְלָה פרק א

דְּאִי אֶפְשַׁר לְאוֹכְלָן מִכֵּיוָן שֶׁהֵם מְחוּץ לָאָרֶץ וּטְמֵאָה מִטְּמֵאת אֶרֶץ הָעַמִּים, וּלְהַחֲזִירוּ לְצוֹרְפָן אִי אֶפְשַׁר דְּאִין יוֹדִיעַ וּיֹאמְרוּ תְּרוּמָה וְיֹצְאוּ בְּשְׁרָפָה, וּלְהַחֲזִירוּ לְמְקוֹמוֹ אִי אֶפְשַׁר, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ תְּרוּמָה יוֹצְאָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ, אֶלָּא מִמֵּינָן עַד עֶרֶב פֶּסַח וְשׁוֹרְפָן, **אֲנִשֵׁי אֲלֶכְסַנְדְּרִיָא** שֶׁבְּמִצְרַיִם **הֵבִיאוּ חַלּוֹתֵינוּ מִאֲלֶכְסַנְדְּרִיָא, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם.** גַּם כֵּן מִטְּעָם זֶה וּמִינְיָן כְּדְלְעֵיל. **אֲנִשֵׁי הַר צְבוּעִים הֵבִיאוּ בְּסוּרְיָא מִן הַקָּדֵם עֲצֶרֶת, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם, מִפְּנֵי הַכְּתוּב בְּשְׁבוּעָה** (שמות כ"ג ט"ז) **"וְחַג הַקָּצִיר בְּכוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ",** רִאשִׁית הַקָּצִיר שֶׁיְּהֵא חַג הַקָּצִיר תְּקָרֵב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, מִ"אֲשֶׁר תּוּרַע בַּשָּׂדֶה" דְּשִׁתּוּי הַלֶּחֶם אִיקְרֵי בְּכוּרִים וּמִתְּיַרֵּעַ אֶת הַחָדָשׁ בְּמִקְדָּשׁ: **יא) בֶּן אֶנְטִינוֹס הֶעֱלָה בְּכוּרוֹת הַבְּהֵמָה מִבָּבֶל, וְלֹא קִבְּלוּ חֲכָמִים מִמֶּנּוּ.** דְּכְתִיב בְּקָרָא (דברים י"ד כ"ג) "וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ" וכו' "וּבְכוֹרוֹת בְּקָרְךָ" מִמְּקוֹם שֶׁאִתָּהּ מְבִיא מַעֲשֵׂר דָּגָן תָּבִיא מִשָּׁם בְּכוֹר בְּהֵמָה, **יוֹסֵף הַכֹּהֵן הֵבִיא בְּכוּרֵי יַיִן וְשֶׁמֶן,** מֵאַ"ל, שֶׁלֹּא בְּצָרוּם מִתְּחִילָּה לְעֲשׂוֹתָם מִשְּׁקִין, דְּבִשְׁבָּרִים לַעֲשׂוֹתָן יַיִן אוֹ שֶׁמֶן מְבִיא בְּכוּרִים (כְּמַבְאַר בְּמִכְ' תְּרוּמוֹת פי"א מ"ג) **וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ.** דְּאִין מְבִיאִין מִשְּׁקִין בְּכוּרִים אֶלָּא בְּשְׁבוּרָם לְכָךְ. אַף **הוּא** יוֹסֵף הַכֹּהֵן **הֶעֱלָה בֵּן בְּיָנוּ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח קָטָן בִּירוּשָׁלַיִם,** (ד"ה בְּאֵר) מִפְּנֵי שֶׁלֹּא עָלָה בְּרֹאשׁוֹ **בִּירוּשָׁלַיִם, וְהַחֲזִירוּהוּ,** דְּמִצְוַת רְאִיָּה בְּעֲזָרָה אֵין בְּנָיו אֵינוּ רַק בְּפֶסַח רִאשׁוֹן וְרֶגֶל, שֶׁלֹּא **יִקְבַּע הַדֶּרֶךְ חוֹבָה.** לְהָבִיא גַּם בְּפֶסַח שֵׁנִי. **אֲרִיסוֹן הֵבִיא בְּסוּרְיָא מִמֶּנּוּ,** מִשּׁוּם **מִצְוַת אֶרֶץ** בְּסוּרְיָא, **חֲכָמִים הִקִּילוּ** קַרְקַע **בְּסוּרְיָא,** מְבִיא בְּכוּרִים, **כְּקוּנָה בְּפָרוּר בְּקָפָרִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם** שֶׁבְּסְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם.

פרק א

הנוטע אילן, תוך ג' שנים הראשונות נקראים הפרות ערלה, ואסורים באכילה ובהנאה, דכתיב בתורה (ויקרא יט, כג), "וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל". **א) הנוטע** אילן **מִעֵין הַקַּיָּץ לְסִיד,** הַפְּנִימִי **חַיָּב,** וְהַחִיצוֹן **פָּטוּר:** **ב** עַד שֶׁבָּאוּ אֲבוֹתֵינוּ לְאֶרֶץ, מְצִאוּ נְטוּעַ פָּטוּר. נְטִיעָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִּבְשׁוּהָ **חַיָּב.** הַנּוֹטֵעַ לְרַבִּים, חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. הַנּוֹטֵעַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַבְּקָרִי שֶׁנָּטַע, הַנּוֹטֵעַ בִּסְפִינָה, וְהָעוֹלֶה מֵאֵילָיו לְחִיּוּת, הַמַּעֲבִיר הַנִּטְלָע בְּלֹא תוֹסֶפֶת עָפָר אֶחֱר שֶׁהוֹסִיף הַנִּי כְּנִטּוּעַ בְּמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, וְלֹכֵן פָּטוּר מֵעָרְלָה, וְאִם לֹא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוּת בְּלֹא הוֹסָפָה, הַנִּי כְּאִילָן הָעוֹלֶה מֵאֵילָיו הַמְחֻדָּשׁ, וְהוּא חַיָּב בְּעָרְלָה. **ג) אִילָן שֶׁעָקַר עַל יְדֵי הָרוּחַ, וְהִסְלָע** הָעָפָר שֶׁסָּבִיב הַשְּׁרָשִׁים שֶׁקָּשׁוּם כְּסֶלַע, נֶעֱקַר **עִמּוֹ** "וְנִשְׁרַשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר" וְהוֹסִיף עָלָיו עוֹד עָפָר, וְנִשְׁרַשׁ שָׁם, וְכֵן אִם **שִׁטְּפוֹ** לְאִילָן **נָהָר** "וְנִשְׁרַשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר" וְהוֹסִיף עָלָיו עוֹד עָפָר. רוֹאִין אֶת **הָעֵץ לְחִיּוּת** מַעֲפָר הַנִּטְלָע בְּלֹא תוֹסֶפֶת עָפָר אֶחֱר שֶׁהוֹסִיף הַנִּי כְּנִטּוּעַ בְּמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, וְלֹכֵן פָּטוּר מֵעָרְלָה, וְאִם לֹא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְחִיּוּת בְּלֹא הוֹסָפָה, הַנִּי כְּאִילָן הָעוֹלֶה מֵאֵילָיו הַמְחֻדָּשׁ, וְהוּא חַיָּב בְּעָרְלָה. **ד) אִילָן שֶׁנֶּעֱקַר מִצַּדּוֹ** הָאֶחָד עַל יְדֵי רוּחַ. נֶעֱקַר הַסֶּלַע **מִצַּדּוֹ** הָאֶחָד עַל יְדֵי רוּחַ. אוֹ נָהָר, וְהָאִילָן נִשְׁאַר בִּמְקוֹמוֹ, אוֹ **שִׁזְעוּזְעוּנוּ הַמַּחֲרֹשֶׁה** וְנִתְפַּרֵּשׁ הָעָפָר עַל יְדֵי זֶה, וְנִתְגַּלּוּ הַשְּׁרָשִׁים, אוֹ **שִׁזְעוּזְעוּנוּ** נְעָנֵעַ הָאִילָן בְּיָדָיו, וְאַחַר כָּךְ נָתַן הָעָפָר סָבִיב **וְנַעֲשׂוּ כְּעָפָר** הַנִּלְגָּל, וְהִתְרוּ"שׁ בְּעָפָר, הֲרֵינוּ בְּעָרְלָה שֶׁהוֹסִיף עָלָיו עָפָר. **אִם יָכוֹל לְחִיּוּת** בְּלֹא עָפָר הַנּוֹסָף **פָּטוּר** מֵעָרְל